

Yksityinen turvallisuusala kansantaloudessa

Yritysten tuottaminen turvallisuusalan tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien kokonaisarvo (liikevaihto) oli Suomessa 2,38 miljardia euroa vuonna 2018. Summa oli 0,54 prosenttia kaikkien yritysten liikevaihdosta.

Alan arvonlisäys oli arviolta 1,12 miljardia euroa, mikä oli 0,6 prosenttia kansantalouden kokonaistuotannosta. Osuus oli suurempi kuin laivanrakennusalalla ja vain hieman pienempi kuin mekaniikassa metsäteollisuudessa vuonna 2018 (Taulukko 1).

Alan kokonaisliikevaihto kasvoi vuosina 2019 lähes viidenneksellä ja arvonlisäys lähes kolmanneksellä, sillä toimialan kasvu on painottunut enemmän arvonlisäystä luovaan palvelutyöhön, mitä toimintojen digitalisointi on edesauttanut. Sitä vastoin fyysisten tuotteiden merkitys on alentunut.

Ala työllisti kokovuosityöllisyyden käsitteellä mitaten vajaat 18 500 henkilöä, mikä oli 1,13 prosenttia kaikkien yritysten työllisyydestä ja 0,7 prosenttia kansantalouden kokonaistyöllisyydestä vuonna 2018. Vuodesta 2018 työllisyys kasvoi lähes viidenneksellä eli lähes 3 000 henkilöllä (Taulukko 2).

Alan kansantaloudellinen kokonaismerkitys on kuitenkin edellä mainittua paljon suurempi, sillä muiden yritysten ja julkisyhteisöjen menestys riippuu myös siitä, kuinka hyvin ne pystyvät huolehtimaan tärkeistä turvallisuustoiminnoista ja kykenevät vastaamaan uusiin uhkakuviin.

Taulukko 1 Turvallisuusalan yritystoiminnan liikevaihto ja arvonlisäys toimialoittain (Nace) 2018.

	Liikevaihto, milj. euroa	Osuus, %	Arvonlisäys, milj. euroa	Osuus, %
Vartiointi- ja turvallisuuspalvelut	831	34,5	531	43,8
Lukkoseppä- ja avainliikkeet	276	11,7	45	3,7
Lukkojen ja saranoiden valmistus	204	8,7	67	5,5
Turvavarusteiden valmistus	33	1,4	13	1,1
Muut toimialat yhteensä	1032	43,7	556	45,9
- jalostusalat	383	16,1	187	15,4
- Kauppa	114	4,8	14	1,2
- palvelualat	535	22,5	355	29,3
Yhteensä	2376	100,0	1212	100,0

Taulukko 2 Turvallisuusalan yritystoiminnan työllisyys toimialoittain (Nace) 2018.

	Työllisyys, lkm	Osuus, %
Vartiointi- ja turvallisuuspalvelut	11270	61,1
Lukkoseppä- ja avainliikkeet	1786	9,7
Lukkojen ja saranoiden valmistus	724	3,9
Turvavarusteiden valmistus	117	0,6
Muut toimialat yhteensä	4559	24,7
- jalostusalat	1872	10,1
- Kauppa	325	1,8
- palvelualat	2362	12,8
Yhteensä	18456	100,0

Turvallisuushat ja onnettomuusriskit

Suomen Yrittäjien, Helsingin seudun kauppakamarin ja Finnsecurityn kyselyihin vuonna 2020 osallistuneista yrityksistä ja julkisyhteisöistä noin kolme neljäsosaa piti tietoturvallisuuteen koskeviin uhkiin varautumista tärkeänä. Seuraavaksi tärkeimpinä uhkina pidettiin toimitilojen paloturvallisuutta sekä vesi- ja kosteusvahinkoja (Kuvio 1).

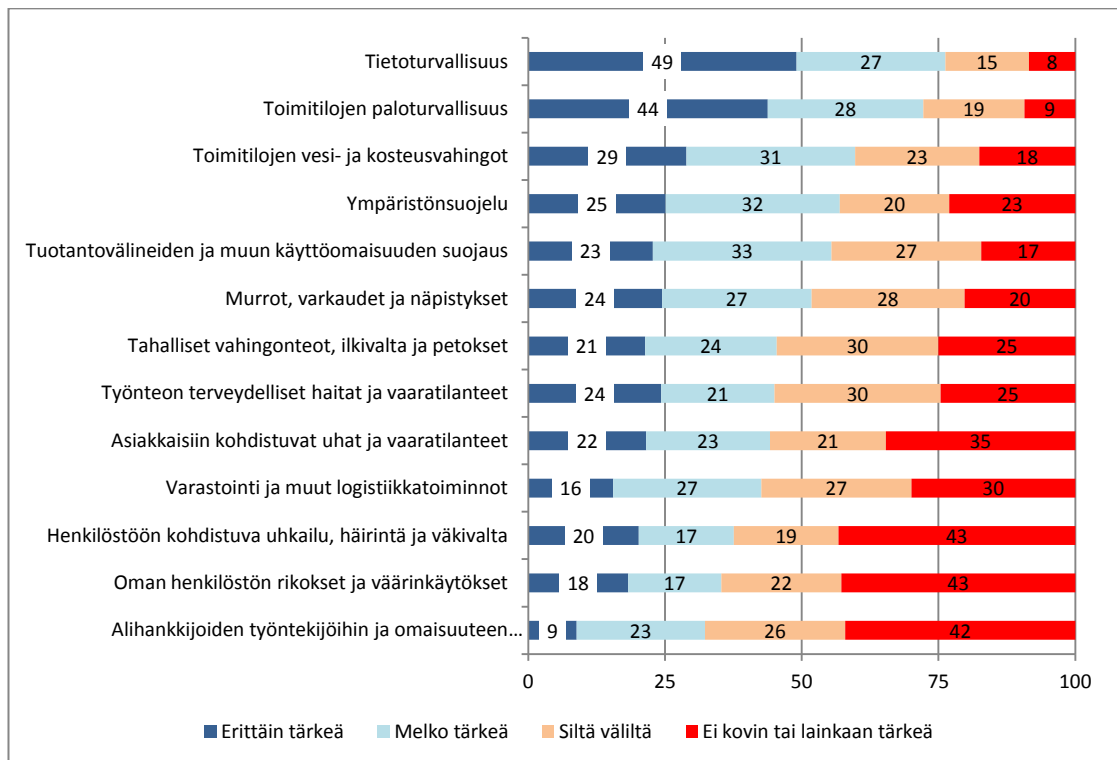
Uhkakuvia ja onnettomuusriskejä koskevat näkemykset eroavat toimialoittain. Tietoturvallisuutta pidetään keskeisenä riskinä lähes kaikilla toimialoilla matkailu- ja ravitsemisalaa sekä rakennuskiinteistöalaa lukuun ottamatta.

Toimitilojen paloturvallisuus on myös asia, jonka katsotaan olevan tärkeää lähes kaikilla toimialoilla lukuun ottamatta liike-elämän palveluyrityksiä. Ympäristönsuojelua koskevat kysymykset nousevat esille puolestaan teollisuudessa ja logistiikka-aloilla.

Toimitilojen vesi- ja kosteusvahingot puhuttelevat matkailu- ja ravitsemisalaa, yksityisiä SoTe-aloja sekä julkisyhteisöjen palvelulaitoksia, joista monet toimivat sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä opetuksen piirissä.

Henkilöstöön kohdistuva uhkailu, häirintä ja väkivalta koetaan vakavaksi asiaksi julkisyhteisöjen virastoissa ja palvelulaitoksissa. Murrot, varkaudet ja näpistykset koskevat suuremmissa määrin vain kauppaa ja logistiikka-aloja.

Kuvio 1 Yritysten ja yhteisöjen kokemat turvallisuus- ja onnettomuusuhat 2015-20, prosenttia.

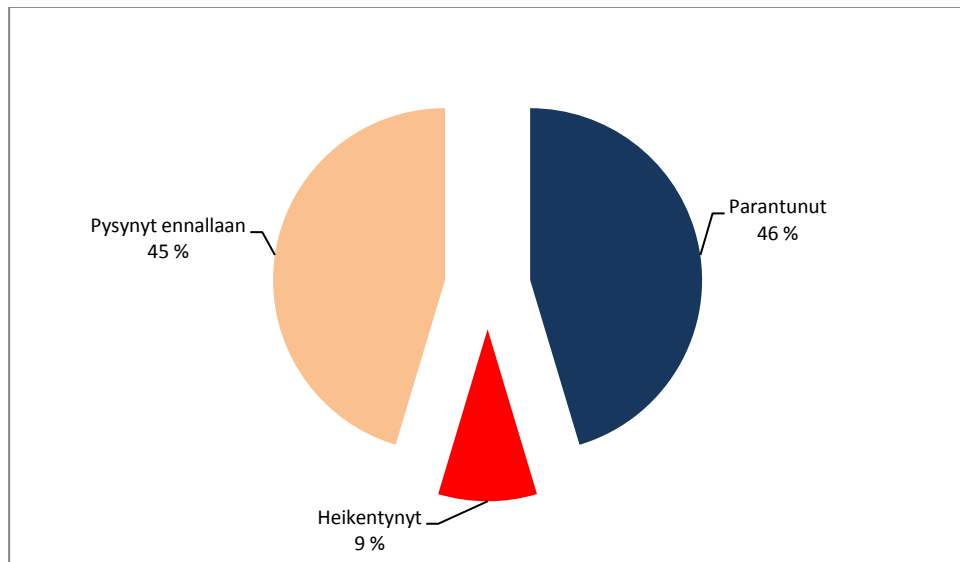
Uhkakuvista ja riskeistä huolimatta yli 90 prosenttia yrityksistä ja julkisyhteisöistä toteaa, että yleinen turvallisuustilanne on parantunut tai pysynyt vähintään ennallaan vuosina 2015-20 (Kuvio 2).

Valtaosa turvallisuusalan vuoden 2020 kyselyyn vastanneista yrityksistä ja julkisyhteisöistä oli myös sitä mieltä, että yleinen turvallisuustilanne ei ainakaan heikkene seuraavien 1-2 vuoden aikana. Tilanteen heikkenemistä ennusti vain kahdeksan prosenttia (Kuvio 3).

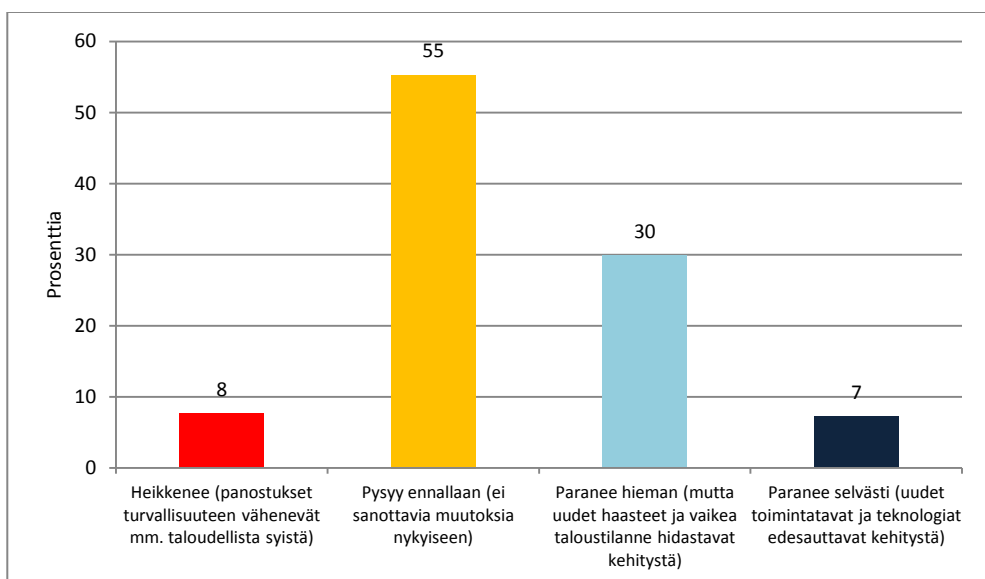
Suhteellisen hyvän turvallisuustilanteen taustalla ovat turvallisuusuhkiin ja –vaaroihin liittyvän tietoisuuden lisääntyminen ja turvallisuusasioiden merkityksen tunnustaminen kaikessa toiminnassa.

Myönteistä kehitystä edesauttavat teknologian kehitys ja uudet toimintatavat. Tosin taloudellisen tilanteen heikkeneminen voi hidastaa toivottua kehitystä ja pienentää turvallisuuteen liittyviä hankintoja ja investointeja.

Kuvio 2 Yritysten ja julkisyhteisöjen näkemys turvallisuustilanteen kehityksestä 2015-20, prosenttia.

Kuvio 3 Yritysten ja julkisyhteisöjen ennuste vuonna 2020 turvallisuustilanteen kehityksestä seuraavan 1-2 vuoden aikana, prosenttia.

Turvallisuustuotteiden, -palvelujen ja järjestelmien kysyntä

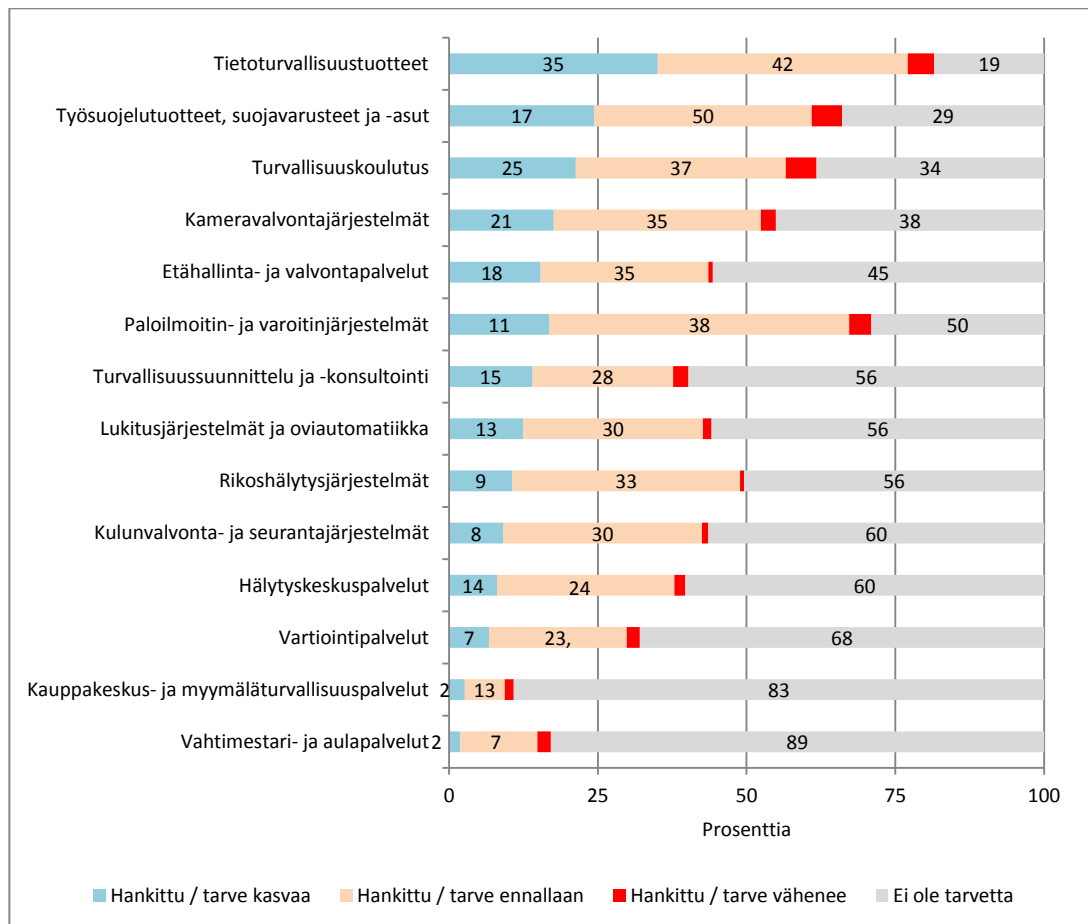
Suomen Yrittäjien, Helsingin seudun kauppakamarin ja Finnsecurityn kyselyihin vuonna 2020 osallistuneista yritysten ja julkisyhteisöjen mukaan yli 80 prosenttia oli hankkinut tietoturvaluustuotteita, palveluja ja järjestelmiä viime vuosina (Kuvio 1).

Paloilmoitus- ja varoitinjärjestelmiä oli hankkinut yli 70 prosenttia. Työsuojelutuotteita, turvallisuuskoulutusta, kameravalvonta- ja rikoshälytysjärjestelmiä oli käyttänyt yli 50 prosenttia. Lisäksi etähallinta- ja valvontapalvelujen, lukitusjärjestelmien sekä kulunvalvonta- ja seurantajärjestelmien hyödyntäminen on melko yleistä.

Kysynnän arvellaan kasvavan etenkin tietoturvaluisuuden puolella, mikä on seurausta yhteiskunnan digitalisoitumisesta, mitä kehitystä koronavirüs on osaltaan vauhdittanut. Koronavirüsillä on voinut olla vaikutusta myös työsuojelutuotteiden, suojavarusteiden ja -asujen tarpeen kasvuun.

Lisäksi kasvavaa kysyntää on turvallisuuskoulutukselle, kameravalvontajärjestelmille sekä etähallinta- ja valvontajärjestelmille. Kysyntänäkymiä arvioitaessa kannattaa ottaa huomioon, että mieliteissä korostuvat pk-yritysten näkemykset, jotka saattavat poiketa suurten yritysten ja julkisyhteisöjen turvallisuustarpeista.

Kuvio 1 Turvallisuusalan asiakasyritysten ja julkisyhteisöjen näkemys alan tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien kysyntänäkemyksistä lähivuosina, prosenttia.

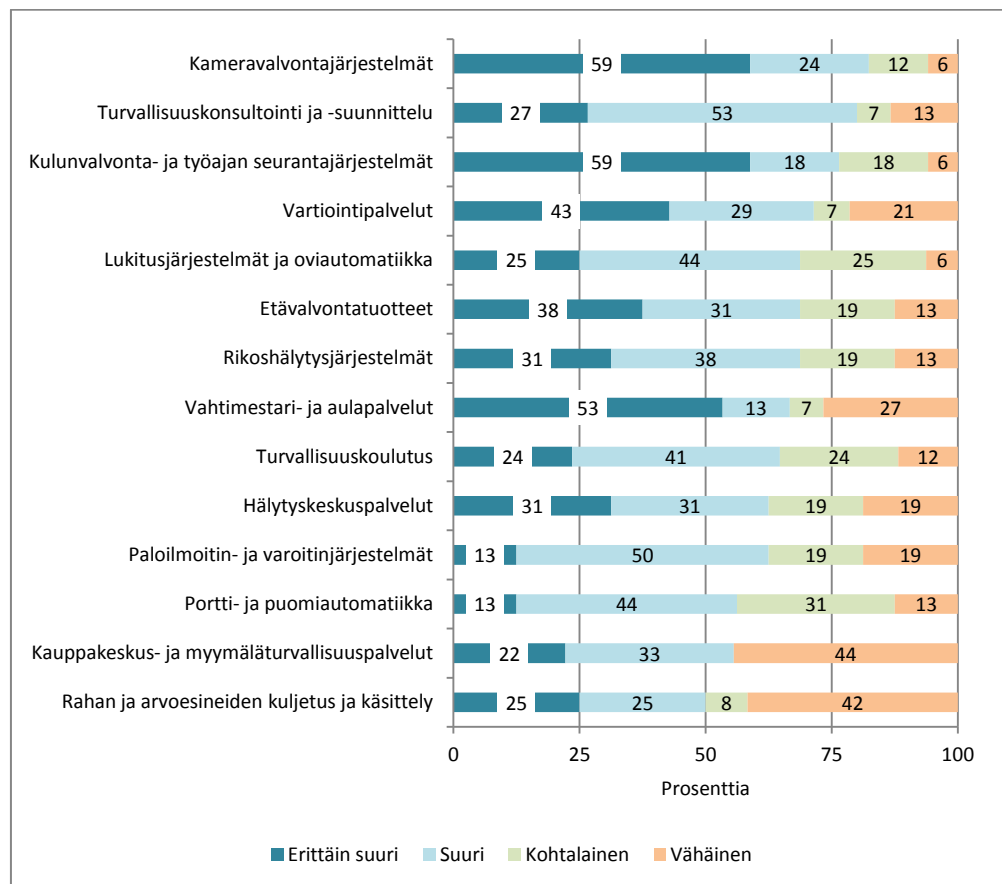
Yritysten kysyntänäkemykset

Finnsecurityn jäsenkyselyjen mukaan turvallisuusalan tuottajapuolta edustavien yritysten mukaan kysynnän olevan vuosina 2020-21 paras etävalvontatuotteissa, kameravalvontajärjestelmissä, lukitusjärjestelmissä ja oviautomatiikassa sekä paloilmoitin- ja varoitinjärjestelmissä (Kuvio 2).

Kysynnän tason ennakoidaan olevan kohtuullisen hyvä myös tietoturvaluudessa, läpivalaisu- ja skannausratkaisuihin sekä kulunvalvonta- ja työajan seurantajärjestelmissä. Tilanne on heikoin vartiointipalveluissa sekä vahtimestari- ja aulapalveluissa.

Tuottajapuolta edustavien yritysten ja asiakkaina olevien yritysten ja julkisyhteisöjen näkemykset kysynnän painopistealueista voivat poiketa toisistaan, mikä johtuu vastanneiden yritysten toimialasta sekä niiden myymistä tuote- ja palveluhyödykkeistä.

Kuvio 2 Turvallisuusalan yritysten arviot turvallisuusalan tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien kysynnän määrän tasosta vuosina 2020-21, prosenttia yrityksistä.

Alan yritystoiminnan kehitys

Turvallisuusalalla toimii Suomessa arviolta runsaat 1 000 yritystä, joista arviolta vajaat 80 prosenttia voidaan tunnistaa turvallisuusalan yrityksiksi toimialaluokitusta noudattavien hallinnollisten tilastojen pohjalta. Lisäksi maassamme on monia vain osittain turvallisuusalalla toimivia support- eli tukipalvelualojen yrityksiä.

Suhteellisen suuresta yritysmäärästä huolimatta ala on keskittynyt tuoteryhmäkohtaisesti katsottuna harvalukuiseseen joukkoon suuria useimmiten kansainvälisessä omistuksessa olevia yrityksiä. Esi-merkkinä on vartiointi- ja turvallisuusala (Nace 80), johon kuuluvia yrityksiä ovat mm. Securitas, Avarn-yhtiöt, Loomis, Palmia, Verisure ja Stanley Security.

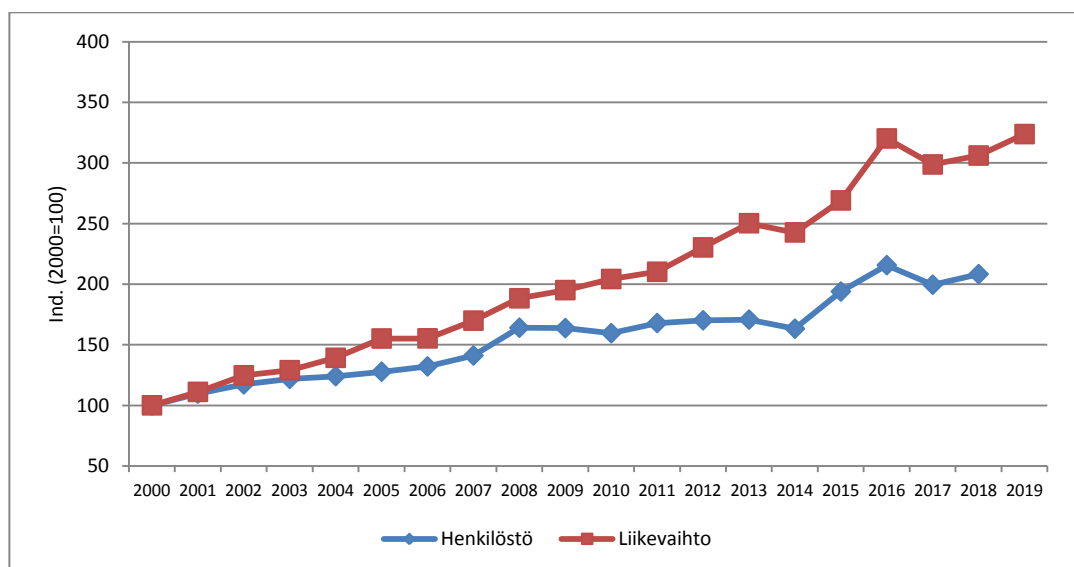
Vartiointi- ja turvallisuusalan yrityksistä kahdeksan suurimman yhtiön osuus toimialan työllisyydestä oli 66 prosenttia ja liikevaihdosta yli 50 prosenttia. Keskittyminen korostuu edelleen, jos lähökohdaksi otetaan alan konsernikokonaisuudet, joihin kuuluvien yritysten osuudet Nace 80 toimialan työllisyydestä ja liikevaihdosta ovat lähes 80 prosenttia.

Turvallisuusalan yritysten liikevaihdon ja työllisyyden kasvu on ollut 2000-luvulla vertaansa vailla. Esimerkiksi vartiointi- ja turvallisuusalan (Nace 80) toimialalla liikevaihdon määrä on yli kolminkertaistunut ja työllisyys oli yli kaksinkertaistunut vuosina 2000-19). Kasvu on ollut riippumatonta myös lyhyen aikavälin suhdannevaihteluista (Kuvio 1).

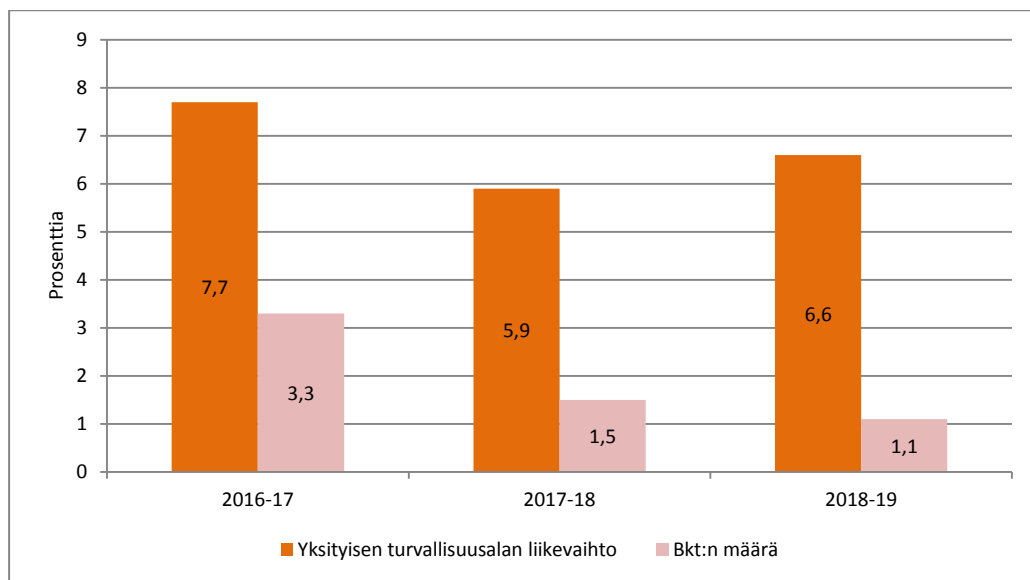
Turvallisuusalan kasvusta kertoo se, että runsaan 210 keskeisen turvallisuusalalla toimivan yrityksen liikevaihto on lisääntynyt huomattavasti nopeammin bruttokansantuote bkt:n määrä vuosina 2016-19 (Kuvio 3).

Alan keskeiset yritykset ovat myös kasvuhakuisempia kuin yrityskentässä keskimäärin. Finnsecurityn vuoden 2020 kyselyihin vastanneista yrityksistä yli kolmannes ilmoitti olevansa voimakkaasti kasvuhakuinen ja 48 prosenttia muistakin yrityksistä pyrkii kasvuun mahdollisuuksien mukaan (Kuvio 4).

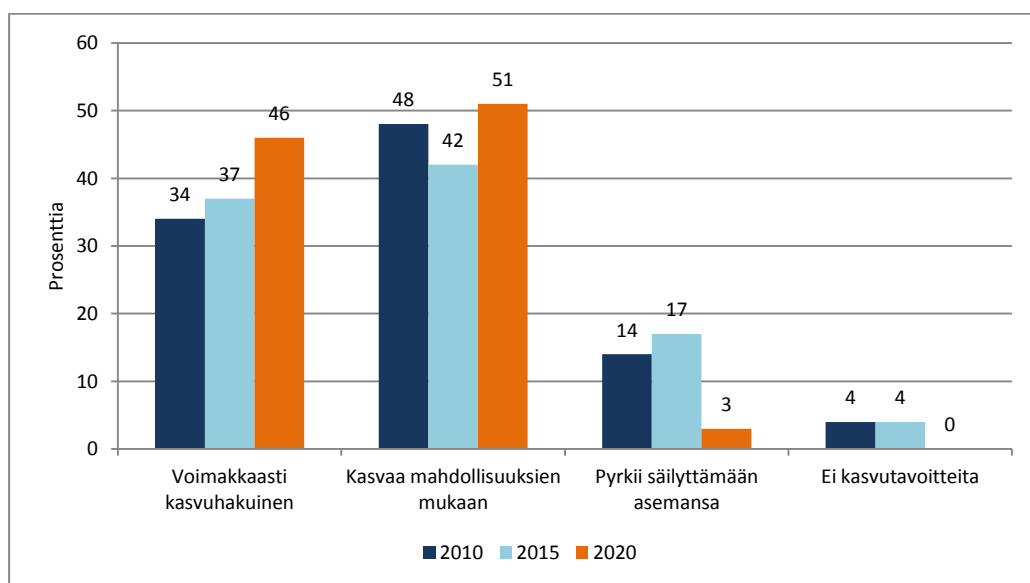
Kuvio 1 Turvallisuus- ja vartiointipalvelujen (Nace:t 80 ja 746) yritystoimipaikkojen henkilöstön ja reaalin liikevaihdon kehitys 2000-2019.

Kuvio 2 Keskeisten turvallisuusalan esimerkkiyritysten (noin 210 yritystä) liikevaihdon kasvu ja bruttokansantuotteen (bkt) määrän muutos 2016-19, prosenttia.

Kuvio 4 Turvallisuusalan yritysten kasvuhakuisuus 2010, 2015 ja 2020, prosenttia.

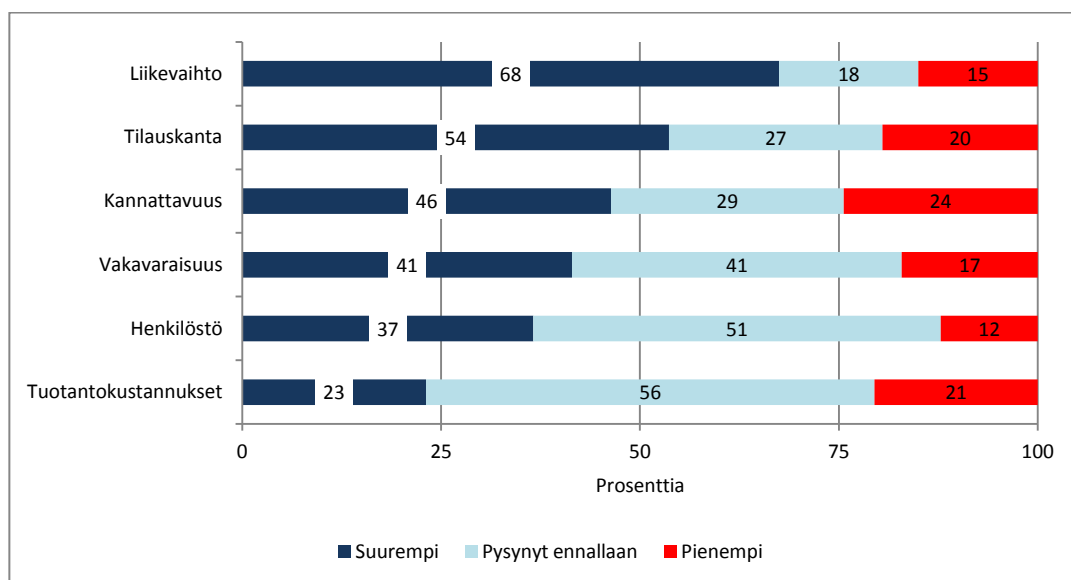
Alan yritysten ajankohtaiset suhdannenäkemykset

Finnsecurityn kyselyjen mukaan noin 68 prosenttia keskeisistä turvallisuusalan yrityksistä ilmoitti keväällä 2020, että liikevaihto oli kasvanut kuluneen vuoden aikana ennen koronakriisiä (2019-20). Tilauskanta oli lisääntynyt yli 50 prosentissa yrityksistä (Kuvio 1).

Arviolta 46 prosenttia ilmoitti kannattavuuden parantuneen, minkä taustalla oli liikevaihdon ripeä kasvu ja tuotantokustannusten maltillinen nousu. Yli 40 prosenttia kertoi myös, että niiden vakavaraisuustilanne on kohentunut.

Yritysten taloudellinen kehitys oli viime vuonna tosin kaksijakoista, sillä 20-25 prosenttia ilmoitti tilauksien ja kannattavuuden heikentyneen. Myöskään liikevaihto ei ole kasvanut kaikilla yrityksillä vuosina 2019-20.

Kuvio 1 Turvallisuusalan yritysten liikevaihdon, kannattavuuden, tilauksien, vakavaraisuuden, tuotantokustannusten ja työllisyyden toteutunut kehitys 2019-20, prosenttia.

Lähiajan odotukset

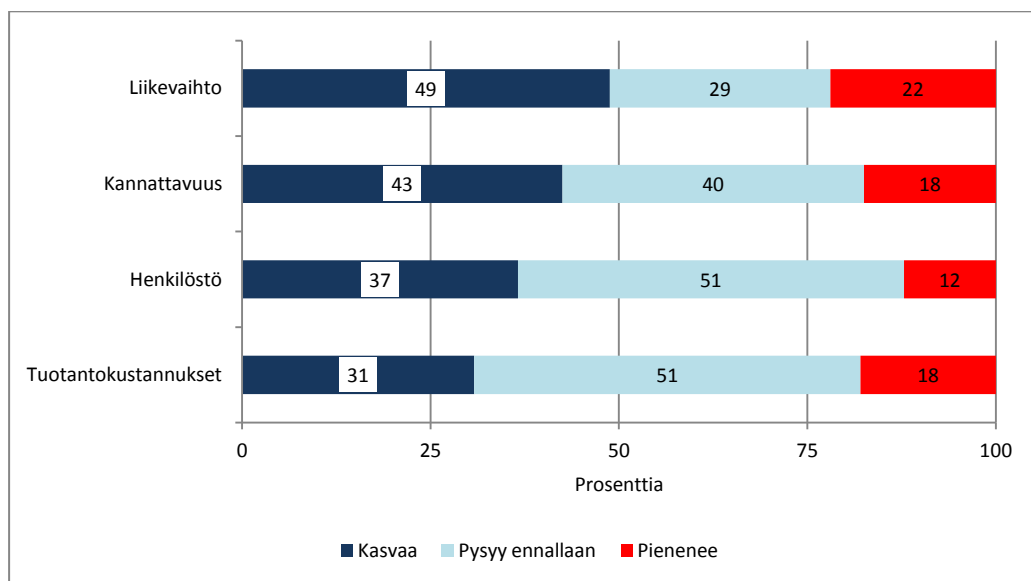
Liikevaihdon kasvun odotetaan hidastuvan seuraavan vuoden (2020-21) aikana (Kuvio 2). Tämä on tulosta koronakriisistä, mikä on heikentänyt yleistä talouskehitystä ja asiakaskunnan taloudellista asemaa. Toisaalta liikevaihdon kasvuodotusten saldoluku on yhä selvästi plusmerkkinen (+22).

Kannattavuuden osalta ei ole odotettavissa suuria muutoksia, joskin tuotantokustannusten nousun arvellaan hieman kiihtyvän. Kokonaisuudessaan yli 50 prosenttia kyselyihin vastanneista yrityksistä totesi, että yleiset suhdanne- ja kysyntänäkymät paranevat vuoden 2020-21 aikana. Seuraavan kolmen vuoden aikana samaan uskoi yli 70 prosenttia yrityksistä (Kuvio 3).

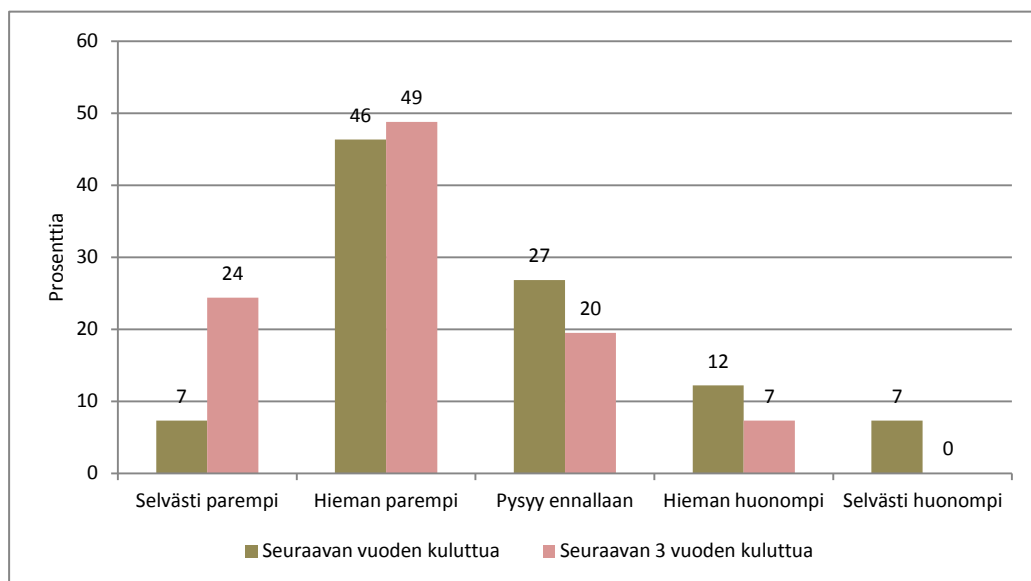
Valtaosassa yrityksistä henkilöstö pysyy suurin piirtein ennallaan, joskin vajaat neljännes kyselyihin vastanneista totesi, että lomautukset tai irtisanomiset voivat olla mahdollisia tai todennäköisiä seuraavan vuoden aikana (Kuvio 4).

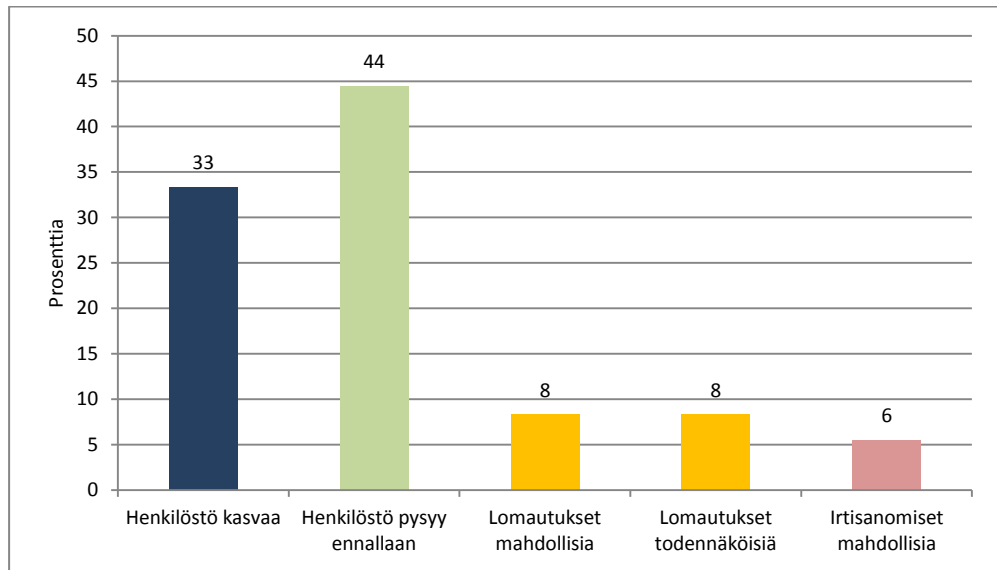
Kuvio 2 Turvallisuusalan yritysten odotukset liikevaihdon, kannattavuuden, tuotantokustannusten ja työllisyyden kehityksestä vuosina 2020-21, prosenttia.

Kuvio 3 Turvallisuusalan yritysten näkemykset yleisistä suhdanne- ja kysyntänäkymistä yrityksen edustamalla toimialalla seuraavan vuoden ja kolmen vuoden aikana, prosenttia.

Kuvio 4 Turvallisuusalan yritysten näkemykset oman henkilöstön tilanteesta 2020-21, prosenttia.

Turvallisuusalan julkiset hankinnat

Finnsecurityn vuoden 2020 yritys­kyselystä ilmenee, että julkiset hankinnat ovat erittäin tai melko tärkeitä kahdelle kolmasosalle alan yrityksistä. Etenkin valtio-organisaatio virastoi­neen ja laitoksi­neen on yksityisellä turvallisuus­alalla kaiken tärkein asiakassegmentti (Kuvio 1).

Valtion lukuisiin virastoihin ja laitoksiin ostetaan paljon vartiointipalveluja ja niihin yhdistettyjä vahtimestari- ja aulapalveluja tai etävalvontapalveluja. Lisäksi kiinteistöissä on murtohälytys-, kulunvalvonta- ja työnajanseurantajärjestelmiä sekä kameravalvontajärjestelmiä.

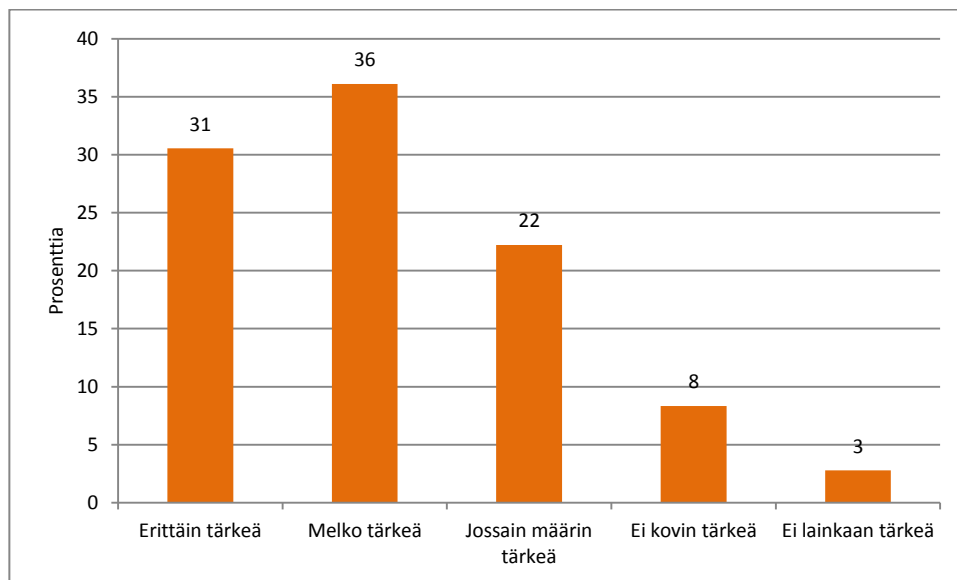
Valtio-organisaatiossa korostuvat myös tietoturvaluu­suutta koskevat tarpeet, sillä valtion laitokset hallitsevat monia strategisesti tärkeitä tietovarantoja, jotka sisältävät ehdottomasti salassa pidettäviä tietoja kansalaisista, yrityksistä tai muista oikeushenkilöistä.

Vajaat 70 prosenttia kyselyihin vastanneista totesi, että hankinnat lisääntyvät seuraavan 2-3 vuoden aikana. Niiden vähenemiseen uskoi vain kuusi prosenttia (Kuvio 2).

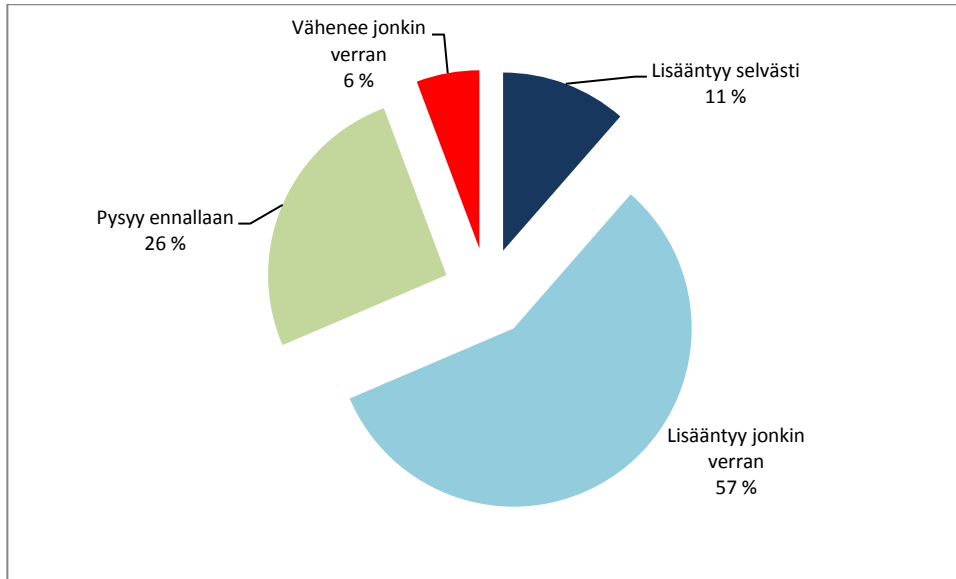
Julkisten hankintojen toimivuudessa on silti paljon toivomisen varaa. Eniten parantamisen varaa olisi hinnan ja laadullisten kilpailutekijöiden välisessä suhteessa, kun käydään tarjouskilpailua. Seuraavaksi eniten kehittämistä oli tarjouspyyntöjen laadussa ja sisällöllisessä selkeydessä ja hankintamenettelyn valinnassa (Kuvio 3).

Useimmilta hankintayksiköiltä puuttuvat hankintastrategiat ja suunnitelmat siitä, mitä tullaan ostamaan ja investoimaan. Julkisen toiminnan avaamisessa kilpailulle on turvallisuus­alalla edelleen paljon tekemistä, joskin maksajina ja sopimus­kumppaneina julkisyhteisöihin luotetaan.

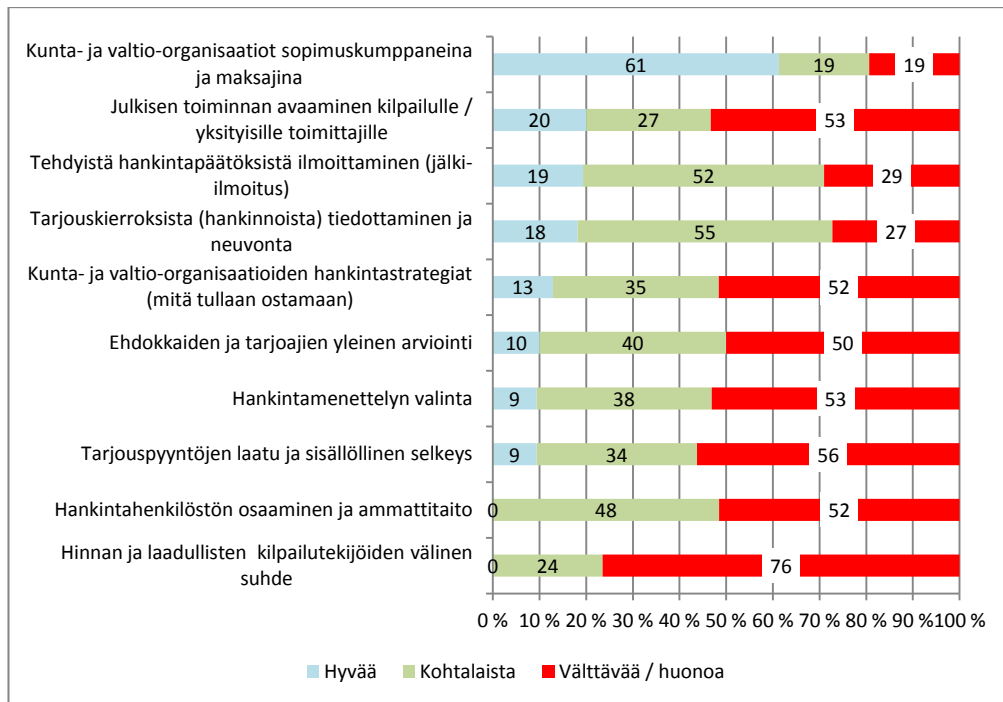
Kuvio 1 Julkisyhteisöt turvallisuusalan yritysten asiakkaina 2020, prosenttia.

Kuvio 2 Turvallisuusalan yritysten näkemykset alan tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien kysynnän määrän kehityksestä julkisyhteisöissä 2020-23, prosenttia

Kuvio 3 Turvallisuusalan yritysten näkemykset julkisten hankintamarkkinoiden toimivuudesta 2020, prosenttia.

Alan koulutus ja työelämän vastaavuus

Koronatilanteesta ja työttömyyden kasvusta huolimatta vajaa 50 prosenttia Finnsecurityn vuoden 2020 yrityskyselyihin osallistuneista totesi, että ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja laatu on heikkoa tai korkeintaan välttävää.

Pula sopivasta työvoimasta on ollut yksityisen turvallisuus kesto-ongelmana koko 2000-luvun ajan. Toisaalta myös alan ammatillisessa koulutuksessa ja työelämän vastaavuudessa on parantamisen varaa (Kuvio 1).

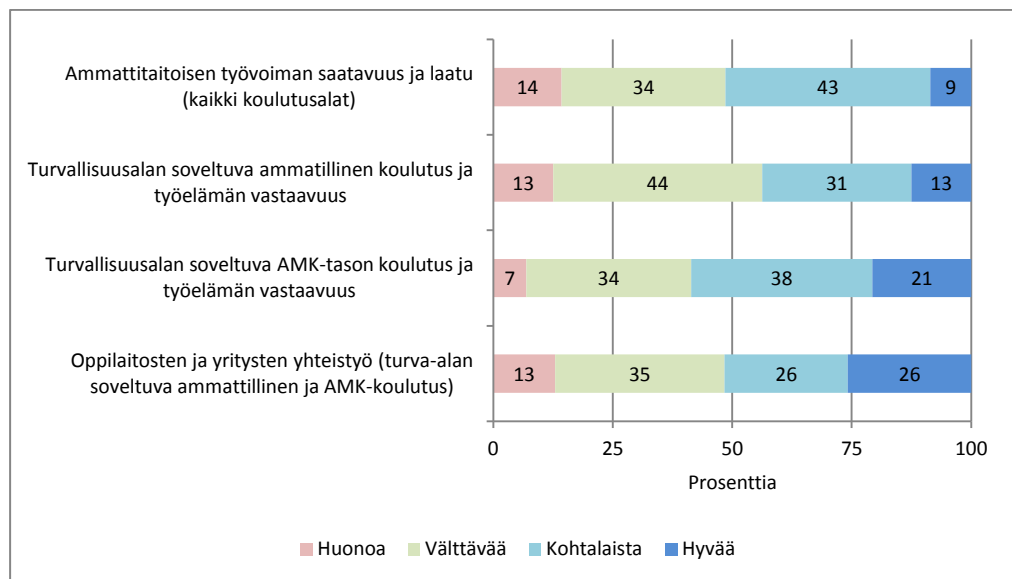
Suomessa suoritettiin yhteensä 8 700 turvallisuusalan ammatillista tutkintoa vuosina 2010-18. Niistä perustutkintoja oli 48 prosenttia, ammattitutkintoja 34 prosenttia ja erikoisammattitutkintoja 18 prosenttia. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden määrä oli lähes kaksinkertaistunut kahdeksassa vuodessa (Taulukko 1).

Samanaikaisesti turvallisuuden AMK-tutkintoja oli suoritettu Tilastokeskuksen koulutustilastojen mukaan 620 vuosina 2010-18. Näistä alemman AMK-tutkinnon osuus oli 75 prosenttia ja ylemmän AMK-tutkinnon 25 prosenttia (Kuvio 2).

AMK-tutkinnot on keskitetty Laurea Ammattikorkeakouluun, mutta ammatillisia tutkintoja suoritetaan yli 20 oppilaitoksessa. Turvallisuusalan ammatillisen ja AMK-tutkinnon suorittaneiden työllisyystilanne on ollut myös erittäin hyvä ja se on ollut parempi kuin vastaavilla koulutusasteilla keskimäärin (Kuvio 3).

Hyvä työllisyysaste on näkynyt koulutuksen vetovoimassa, mikä on ollut parempaa vastaavilla AKM- ja ammatillisen koulutuksen tasoilla keskimäärin. Tosin alan ammatillisen koulutuksen vetovoima on alentunut vuosina 2014-20, mutta oppilaitosten välillä on suuria eroja.

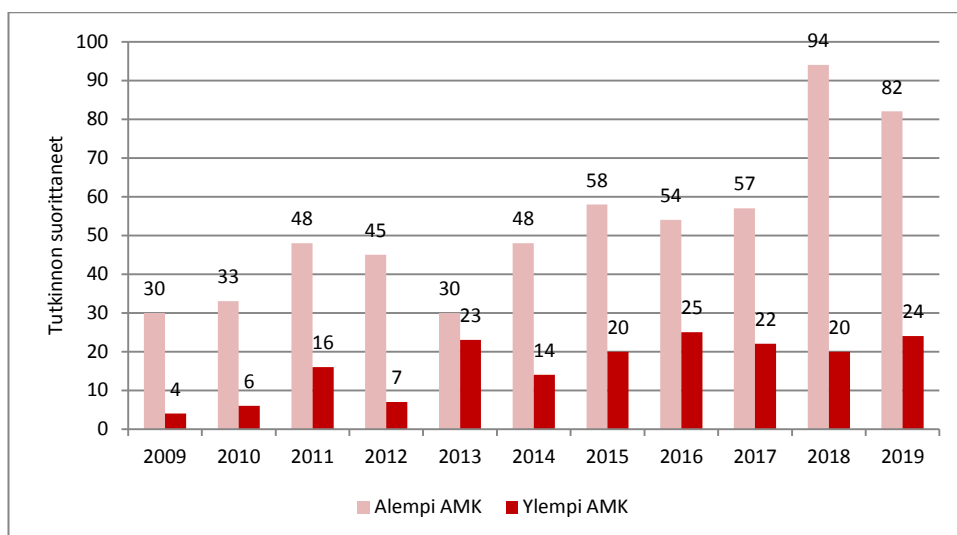
Kuvio 1 Yritysten näkemykset turvallisuusalan työvoiman saatavuudesta ja laadusta ja koulutuksesta, prosenttia

Taulukko 1 Turvallisuusalan ammatillisen tutkinnon suorittaneet 2010-18, lkm.

	Turvallisuusalan perustutkinto	Turvallisuusalan ammattitutkinto	Turvallisuusvalvojeat	Yhteensä, lkm
2010	256	352	96	704
2011	318	350	64	732
2012	347	316	113	776
2013	430	275	108	813
2014	462	361	150	973
2015	543	357	155	1055
2016	544	314	200	1058
2017	630	356	227	1213
2018	648	301	428	1377
Yhteensä	4178	2982	1541	8701
Muutos 2010-18, %	153,1	-14,5	345,8	95,6

Kuvio 2 Turvallisuusalan alemman ja ylempien AMK-tutkinnon suorittaneet 2009-19, lkm

Kuvio 3 Turvallisuusalan ammatillisen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden työllisyysaste vuoden kuluttua valmistumisesta 2009-18, prosenttia.

